

Zdravotní nerovnosti

Úvod do problematiky

Doc. MUDr. Jaroslav Kříž, SZÚ Praha

Konference Efektivní strategie podpory zdraví VI. SZÚ Praha, 21. 6. 2018

Health inequalities and the social determinants of health are not a footnote to the determinants of health. They are the main issue.

— *Michael Marmot* —

AZ QUOTES

NS Zdraví 2020

Hlavní cíl

Zlepšit zdravotní stav populace a snižovat výskyt nemocí a předčasných úmrtí, kterým lze předcházet

Strategický cíl 1

Zlepšit zdraví obyvatel
a snížit nerovnosti
v oblasti zdraví

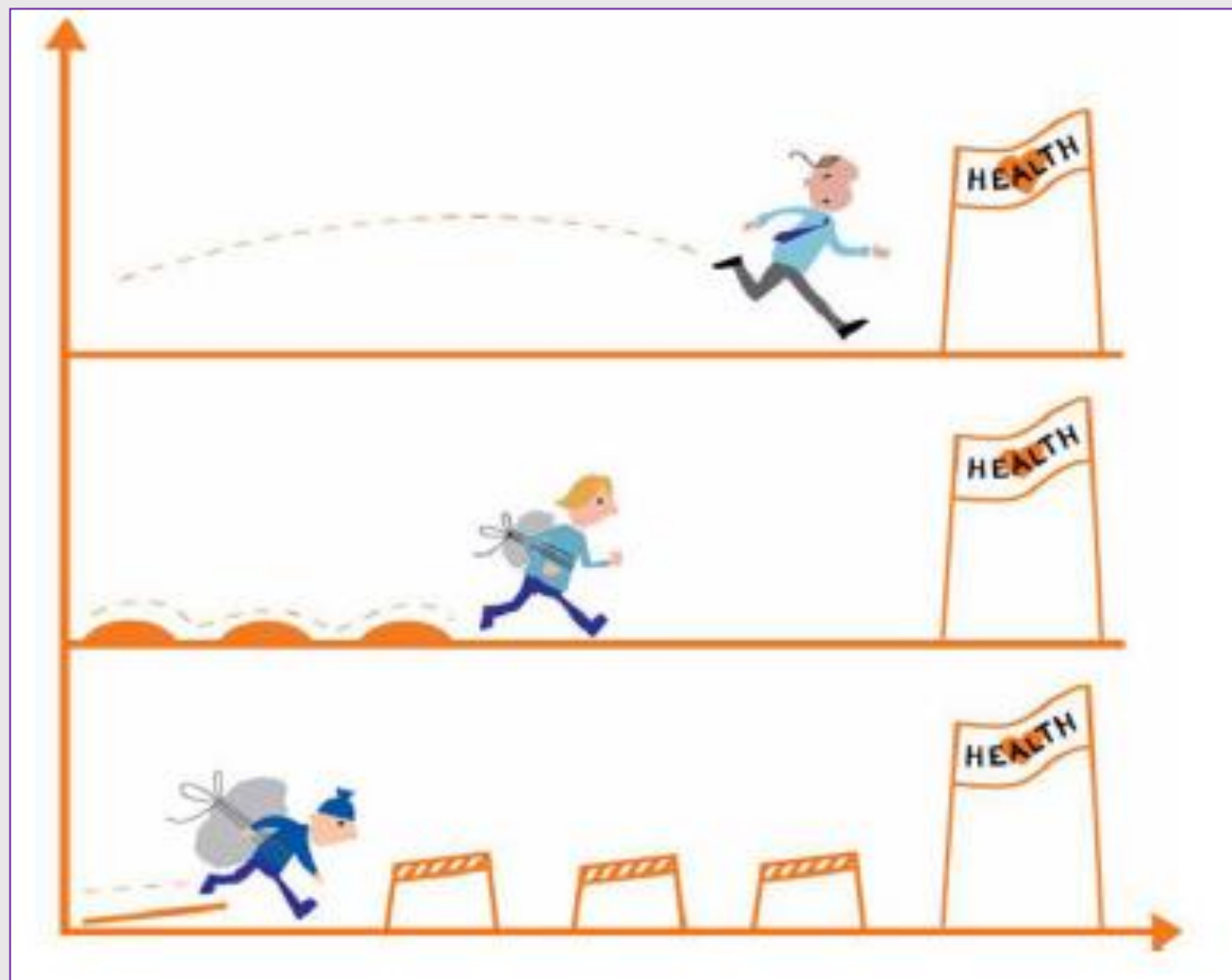
Strategický cíl 2

Posílit roli veřejné správy
v oblasti zdraví a přizvat k řízení
a rozhodování všechny složky
společnosti, sociální skupiny
i jednotlivce

Zdravotní nerovnosti: rozdíly zdravotního stavu mezi populačními skupinami a/nebo rozdílná distribuce determinant zdraví mezi populačními skupinami (WHO).

Zdravotní nerovnosti jsou způsobeny faktory, které některým lidem brání a jiným nebrání být zdraví (nezaviněné, nespravedlivé nerovnosti, zranitelné segmenty populace, děti).

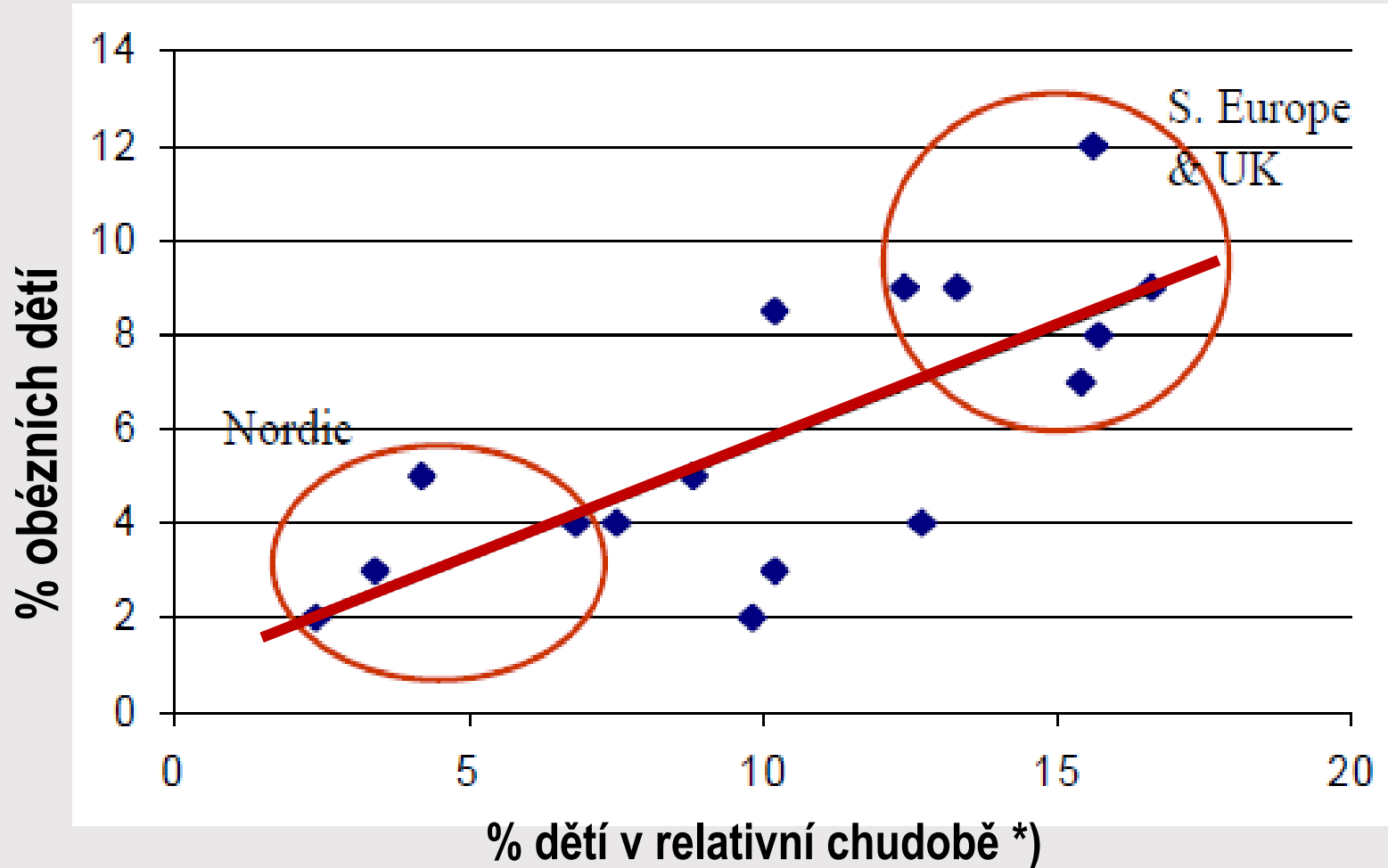
Všichni nemohou být stejně zdraví,
lidem by ale nemělo nic bránit být co nejzdravější.

Source: Norwegian Ministry of Health and Care Services (2006). National Strategy to Reduce Social Inequalities in Health. Report No. 20 (2006–2007) to the Storting.

S chudobou přibývá u dětí obezity

Obezita a nerovnosti, Praha MZČR, září 2011,

Determinanty zdravotních nerovností

- Příjem nebo jeho absence
- Zaměstnání a pracovní podmínky
- Vzdělání a zdravotní gramotnost
- Chování se vztahem ke zdraví
- Životní podmínky
- Agregace uvedených determinant

Ana Xavier, Charles Price, Fritz von Nordheim :Solidarity in health. The European Commission sets out new actions on health inequalities Eurohealth Vol .15 No 3:1-4. 2009

Zdravotní důsledky nerovností ve vzdělání v EU

707 000 úmrtí/r. (16 % celkového počtu úmrtí/r. v EU)

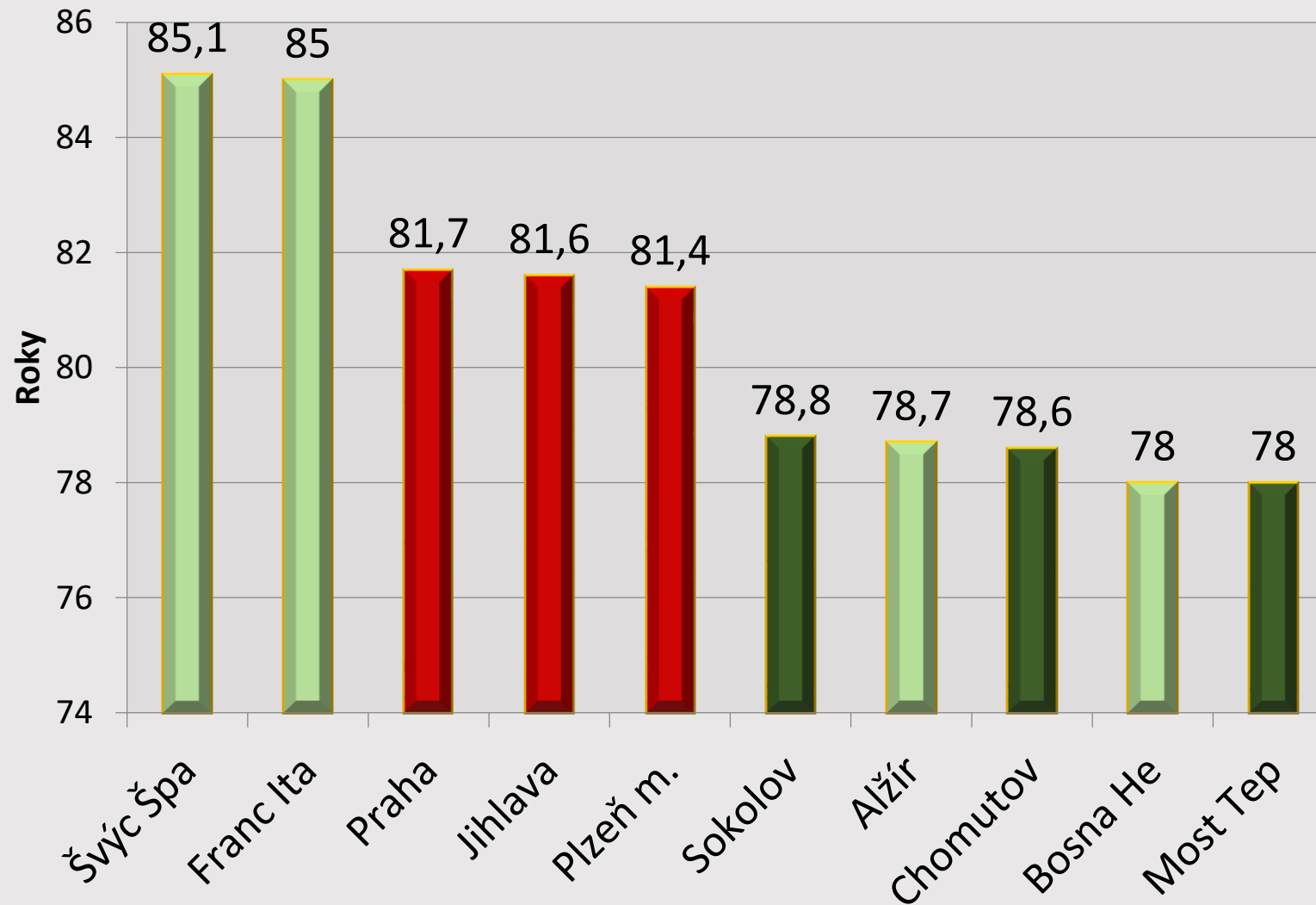
11,4 mil. roků života ztracených následkem těchto úmrtí

33 mil. roků života ztracených v důsledku nemocí

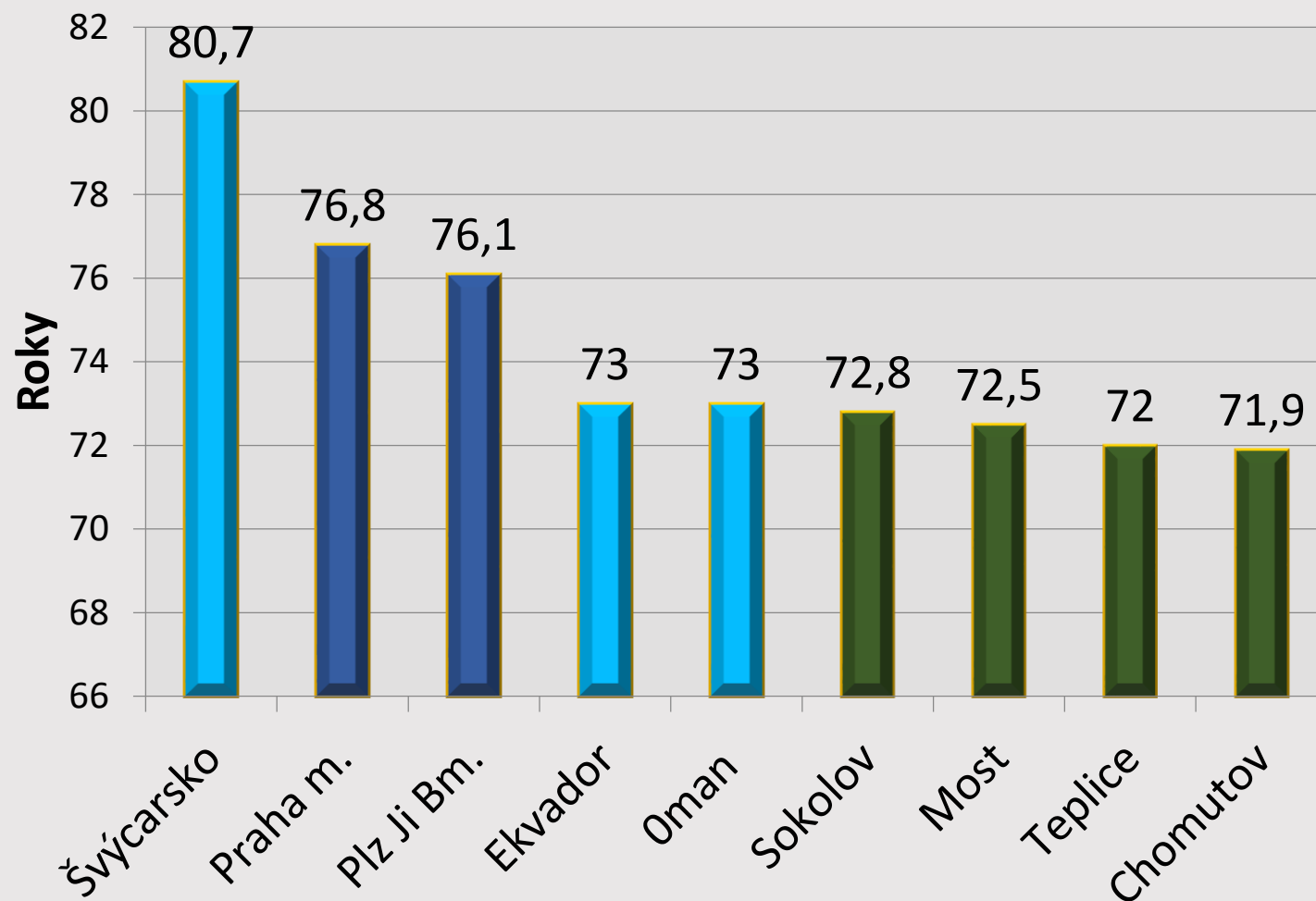
O 1,84 roku kratší naděje dožití (m+ž)

Analogie: Počet úmrtí v důsledků nerovností ve vzdělání v ČR = 17 200/r.
(16 % ze 108 tis. úmrtí/r.)

Střední délka života v době narození, 2012, ženy

Střední délka života v době narození, 2012, muži

U exponované populace
Ostravska

nadměrné znečištění ovzduší
poléťavým prachem
zvýšuje úmrtnost o 12 %
oproti populaci žijící
v čistém ovzduší.

*Zdroj: Státní zdravotní ústav, Praha: Systém
monitorování zdravotního stavu obyvatelstva,
Zpráva ústředí monitoringu za rok 2013.*

Ve vyloučených lokalitách
je SDŽ o 10 i více roků nižší

Ekonomické ztráty způsobené zdravotními nerovnostmi

2004

EU 25

1358 bil. €/r. = 13 % HDP EU (10,451 bil.€)

ČR

470 mld. Kč/r. = 13 % HDP ČR (3,844 bil. Kč)

Johan **Mackenbach**, Willem Jan Meerding , Anton Kunst: **Economic implications of SE inequalities in health in the EU**. Erasmus MC Department of Public Health, Rotterdam , The Netherlands, J 2007.

Zdravotní nerovnosti mezi romskou a většinovou populací

- Naděje na dožití u Romů je o \pm 10 roků kratší
 - Vyšší prevalence KVO a diabetu II. typu
- Vyšší prevalence bolestí zad a poruch pohybového aparátu s počátky v relativně mladém věku
- Vyšší podíl adolescentních matek a nižší porodní váha dětí
 - Dvojnásobná prevalence kuřáctví
 - Vyšší výskyt ztráty zubů, u starších 17 let 70 %
- 2x vyšší výskyt vícečetných diagnóz ve středním věku
 - Romové nevnímají význam primární prevence, zájem o zdraví realizují jen v léčebné péči

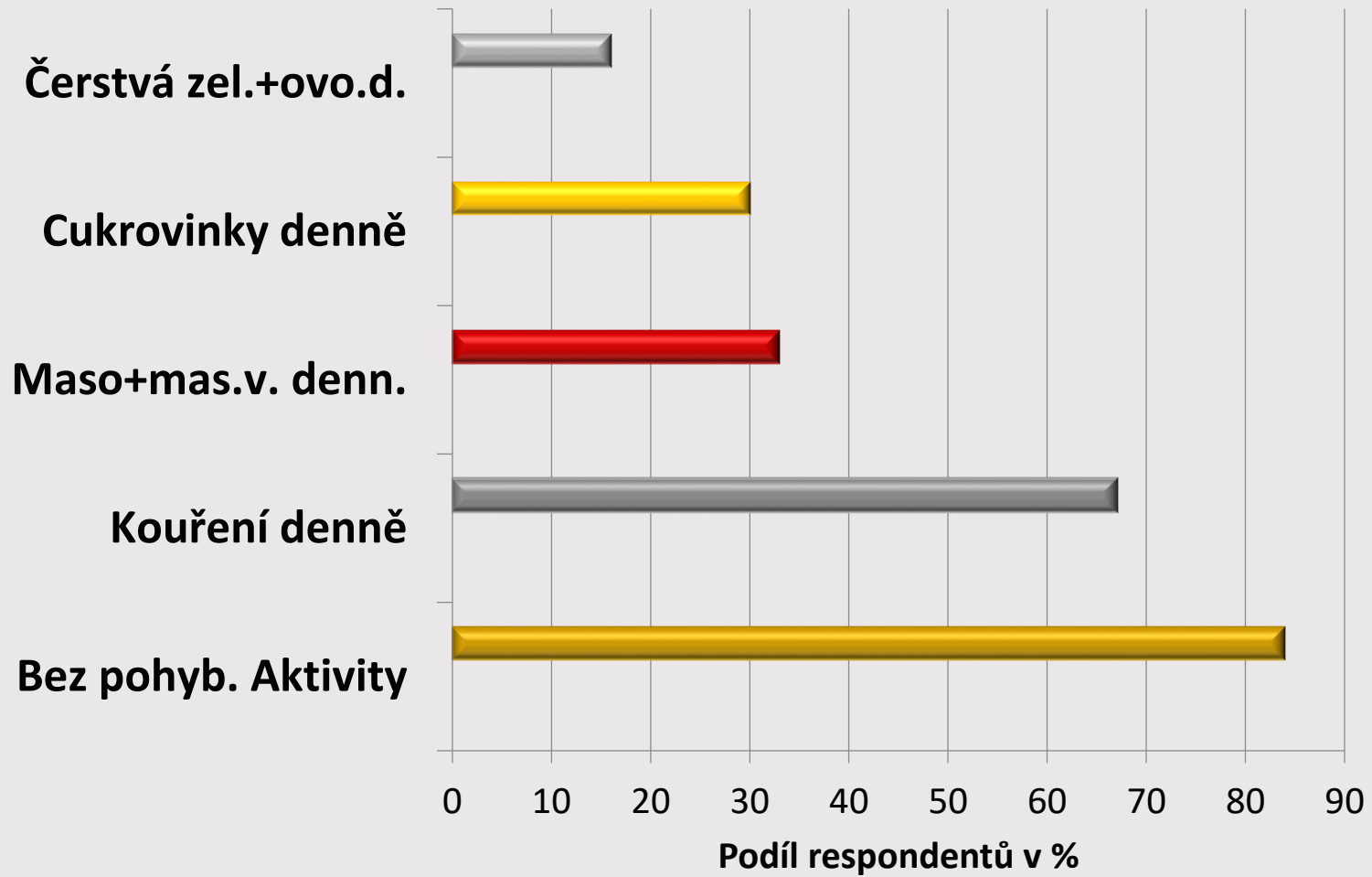
H. Hnilicová: *EQUI HEALTH Roma : Fostering health provision for migrants, the Roma, and other vulnerable groups. , 2014.*

H Janatová : *Zdraví Romů. H Janatová in Zpráva o zdraví obyvatelstva ČR. MZČR a SZÚ, Praha 2014*

Nesvadbová, L., Rutsch, J., Kroupa, A., Janečková, H., Schneiberg, F., Křížová, E., Kožnerová, J. *Determinanty zdraví romské populace v České republice 1999-2001. Praktický lékař. 2003, 83(3), 139-145. ISSN 0032-6739.*

Zpráva do vlády: <https://www.vlada.cz/cz/ppov/zalezitosti-romske-komunity/aktuality/zprava-o-stavu-romske-mensiny-v-cr-za-rok-2011-100979>

Vybrané ukazatele životního stylu u dospělých Romů

Efektivní strategie řešení zdravotních nerovností:

Zlepšit zdravotní stav obyvatelstva s horším zdravím, aby se dostal na úroveň dosažitelnou v České republice.

Děkuji za pozornost